

УДК 338.23:330.341

JEL classification: O14, O32, L52, F63

[https://doi.org/10.31891/dsim-2026-14\(7\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2026-14(7))

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПРІОРИТЕТНИХ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

ВАСИЛЬЦІВ Тарас

доктор економічних наук, професор,
директор

ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»

<https://orcid.org/0000-0002-2889-6924>

e-mail: tgvas77@ukr.net

БЕРЕЗІВСЬКИЙ Ярослав

докторант,

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

<https://orcid.org/0000-0001-9480-3688>

e-mail: berezivskyis@gmail.com

У статті досліджено підходи до ідентифікації пріоритетних галузей та видів економічної діяльності у системі забезпечення технологічної конкурентоспроможності економіки України. Обґрунтовано, що визначення структурно-галузевих економічних пріоритетів є вихідним етапом формування ефективної державної політики технологічного розвитку та зміцнення конкурентних позицій національного господарства. Акцентовано, що в умовах повномасштабної війни та глибоких структурних трансформацій економіки визначення пріоритетних секторів має здійснюватися з урахуванням безпекових потреб держави, ресурсних обмежень, потенціалу технологічного розвитку та перспектив інтеграції України у глобальні економічні й інноваційні системи. Обґрунтовано, що у повоєнний період стратегічні економічні пріоритети мають бути спрямовані на структурну модернізацію економіки та формування інноваційно орієнтованої моделі розвитку. До ключових напрямів такого розвитку віднесено високотехнологічне машинобудування, відновлювану енергетику, водневу економіку, цифрову економіку та інформаційні технології, біотехнології і фармацевтичну промисловість, високотехнологічний агропромисловий комплекс із розвиненою переробкою, сучасну будівельну індустрію та інноваційні технології відбудови.

Ключові слова: національне господарство, національна економіка, економічна безпека, інноваційно-технологічна конкурентоспроможність, зміцнення, державна політика, інституційне забезпечення, пріоритетні галузі, види економічної діяльності.

IDENTIFICATION OF PRIORITY INDUSTRIES AND TYPES OF ECONOMIC ACTIVITY IN THE SYSTEM OF TECHNOLOGICAL COMPETITIVENESS OF THE ECONOMY OF UKRAINE

VASYLTSIV Taras

State Institution "Institute of Regional Studies named after M.I. Dolishnyi NAS of Ukraine"

BEREZIVSKYI Yaroslav

Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology named after S.Z. Gzhitskyi

The article examines approaches to identifying priority sectors and types of economic activity within the system of ensuring the technological competitiveness of Ukraine's economy. It is substantiated that the determination of structural and sectoral economic priorities constitutes the initial stage in the formation of an effective state policy for technological development and strengthening the competitive positions of the national economy. It is emphasized that under the conditions of a full-scale war and profound structural transformations, the identification of priority sectors should take into account the security needs of the state, resource constraints, the potential for technological development, and the prospects for Ukraine's integration into global economic and innovation systems. It is determined that during the wartime period, key importance for ensuring economic resilience and maintaining the functioning of critical infrastructure belongs to the defense-industrial complex, information and communication technologies, energy and energy security technologies, logistics and transport infrastructure, as well as the high-tech agro-industrial sector. The development of these sectors contributes to the formation of critically important technological competencies and generates multiplier effects for other sectors of the economy. It is substantiated that in the post-war period strategic economic priorities should be oriented toward structural modernization and the formation of an innovation-driven model of economic development. The key directions of such development include high-tech mechanical engineering, renewable energy, the hydrogen economy, digital economy and information technologies, biotechnology and the pharmaceutical industry, a high-tech agro-industrial complex with advanced processing industries, modern construction industry, and innovative reconstruction technologies.

Keywords: national economy, national economy, economic security, innovation and technological competitiveness, strengthening, state policy, institutional support, priority sectors, types of economic activity.

Стаття надійшла до редакції / Received 12.02.2026

Прийнята до друку / Accepted 25.03.2026

Опубліковано / Published 16.04.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© Васильців Тарас, Березівський Ярослав

**ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ
ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ**

Необхідність ідентифікації пріоритетних галузей та видів економічної діяльності в системі технологічної конкурентоспроможності економіки зумовлена глибинними трансформаціями світової та національних господарських систем, які відбуваються під впливом інтенсивного технологічного розвитку, цифрової трансформації, глобальної конкуренції за інновації та людський капітал. Конкурентоспроможність економіки кожної країни світу все більше визначається здатністю формувати й розвивати технологічні переваги, створювати інноваційні продукти, інтегруватися у глобальні ланцюги створення доданої вартості. Питання визначення тих галузей і видів економічної діяльності, які трактуються драйверами технологічного розвитку та забезпечувати довгострокові конкурентні позиції, набуває особливої стратегічної ваги.

Світовий досвід свідчить, що країни, які змогли досягти стійких позицій у глобальній економіці, реалізовували цілеспрямовану політику підтримки пріоритетних секторів, здатних генерувати високотехнологічну продукцію, формувати інноваційні екосистеми та забезпечувати високий рівень доданої вартості. Такі галузі, як інформаційно-комунікаційні технології, біотехнології, авіаційна, космічна промисловість, фармацевтика, машинобудування нового покоління, зелена енергетика та цифрові послуги, стають основою економічного лідерства держав у глобальному середовищі. У зв'язку з цим для національних економік особливо важливим є стимулювання інновацій загалом, включно з чітким визначенням тих сфер економічної діяльності, де існує потенціал формування технологічних конкурентних переваг.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні, методичні та прикладні аспекти формування й реалізації інноваційно-технологічної політики, а також проблематика забезпечення технологічної конкурентоспроможності національної економіки знайшли широке відображення у наукових працях багатьох дослідників, зокрема таких учених, як Лупак Р., Мізюк Б., Куницька-Іляш М., [1,с.70-88], Васильців Т. [2,с.15-24], Возняк Г. В., Мульська О. П. [3,с.135-144], Білик Р. С. [4,с.27-35], Герасимова І. [5,с.55-67], Гугрій Г. А., Чугрій Н. А. [6,с.330-335], Дубей Ю. В., Пилипенко Ю. І. [7,с.27-35], Дубей Ю. В. [8,с.47-52], Зайченко В. В. [9,с.60-64], Казакова Н. А., Шолом А. С., Ші Хуейлі [10,с.26-33], Кублікова Т., Кузнєцова І. [11,с.58-70], Куцєрубов О. І. [12,с.18-21], Уразалієв Р. М., Васильців Т. Г. [13,с.153-158].

**ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ,
КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ**

Водночас, результати вивчення літературних джерел є корисними в частині розуміння того, які саме інструменти слід застосовувати і впроваджувати у тій, чи іншій ситуації для досягнення тих, чи інших результатів у сфері активізації інноваційно-технологічної діяльності.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є ідентифікація пріоритетних галузей та видів економічної діяльності в системі технологічної конкурентоспроможності економіки України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У контексті євроінтеграційних процесів особливого значення має узгодження національної економічної політики з підходами та принципами інноваційного розвитку, реалізованими в країнах Європейського Союзу, зокрема, концепції смарт-спеціалізації, розвитку інноваційних екосистем, підтримки технологічного підприємництва та стимулювання досліджень і розробок, які передбачають концентрацію ресурсів на напрямках економічної діяльності з найбільшим потенціалом створення інновацій та конкурентних переваг. У цьому контексті науково обґрунтована ідентифікація пріоритетних галузей економіки слугує необхідною передумовою ефективного використання фінансових, інституційних та інвестиційних ресурсів.

При тому, слід розуміти, що пріоритетність тих, чи інших галузей і видів економічної діяльності тісною мірою корелює з етапом, на якому перебуває національна економічна господарська система, адже на зараз під час повномасштабної війни відповідні пріоритети закономірно зміщуються в бік галузей оборонно-промислового комплексу, воєнних технологій та інновацій, тоді як в поствоєнний період, скоріше, – цивільних технологій і рішень. Визначення пріоритетних галузей та видів економічної діяльності в системі технологічної конкурентоспроможності економіки України повинно враховувати специфіку поточного етапу соціально-економічного розвитку країни, зокрема умови повномасштабної війни та перспективи повоєнного відновлення. У кожному з них структура економічних пріоритетів різниться залежно від безпекових потреб, ресурсних обмежень, інституційних можливостей та стратегічних завдань модернізації економіки. Доцільним є диференційований підхід до визначення галузей і видів економічної діяльності, які можуть забезпечувати технологічну конкурентоспроможність країни в коротко- та довгостроковій перспективі (рис. 1).

Важливо вказати й на те, що в період повномасштабної війни ключовим завданням економіки є забезпечення обороноздатності держави, підтримання функціонування критичної інфраструктури, збереження економічної активності та формування технологічних рішень з підвищення ефективності оборони

та економічної стійкості. У цьому контексті необхідність визначення пріоритетних галузей та видів економічної діяльності у системі технологічної конкурентоспроможності економіки України зумовлена сучасними трансформаційними процесами під впливом глибоких геополітичних, безпекових та економічних викликів. Повномасштабна війна, структурні зміни у світовій економіці, технологічна конкуренція між державами, а також процеси євроінтеграції формують нові вимоги до моделі розвитку національної економіки. Технологічна конкурентоспроможність стає одним з ключових чинників забезпечення економічної стійкості, здатності до відновлення та довгострокового зростання. Тоді як, формування системи галузевих пріоритетів повинно базуватися на оцінюванні потенціалу окремих секторів економіки щодо генерування технологічних інновацій, створення високої доданої вартості, формування експортного потенціалу та забезпечення мультиплікативного ефекту для розвитку суміжних сфер діяльності.

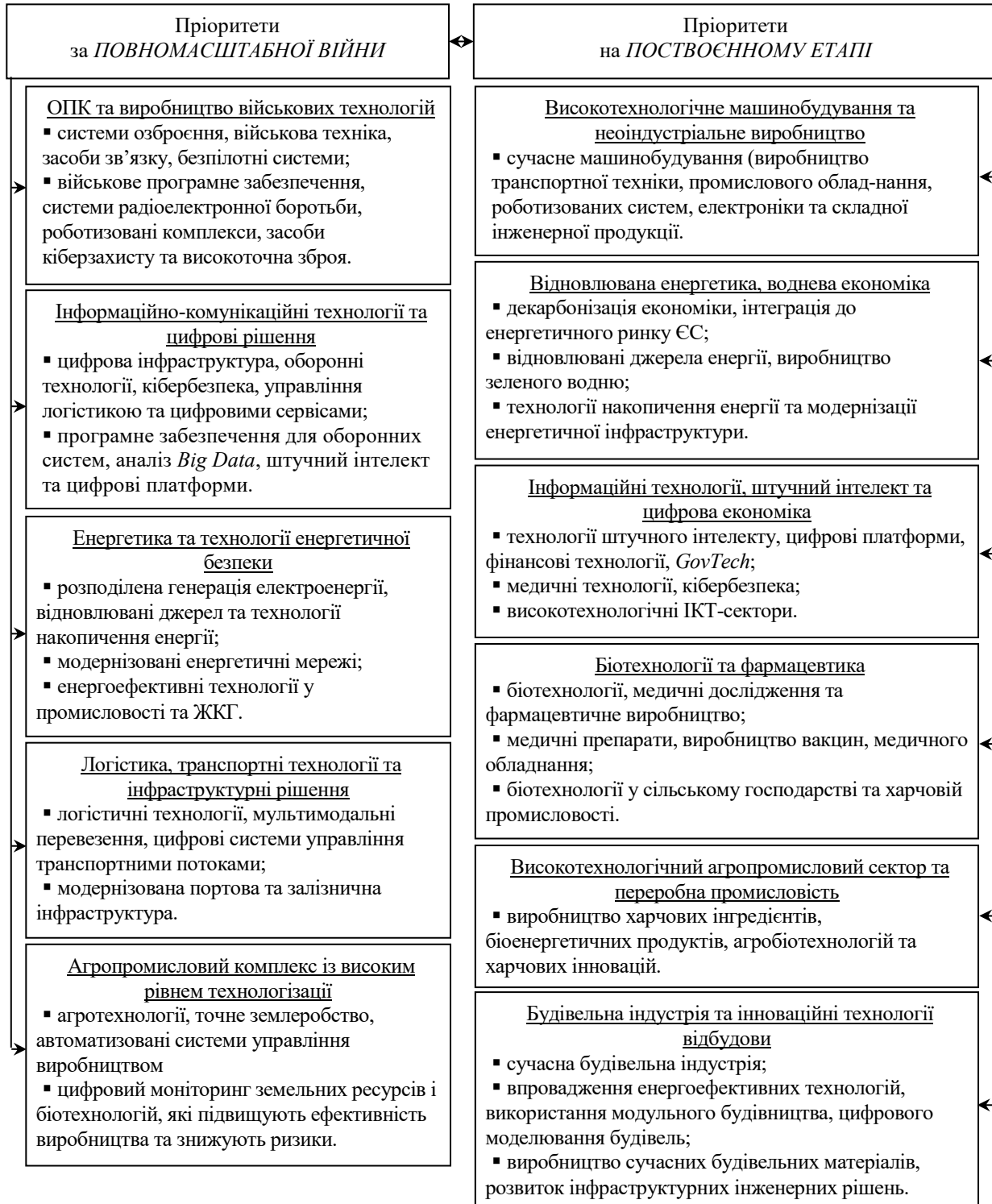

Рис. 1. Система пріоритетних (у контексті зміцнення технологічної конкурентоспроможності національної економіки України) ВЕД та галузей

Джерело: авторська розробка.

Важливим аспектом є те, що в умовах сучасних викликів економічна структура країни не може залишатися інерційною. Навпаки, вона повинна зазнавати цілеспрямованої трансформації у напрямі посилення ролі тих секторів, які здатні формувати технологічні компетенції, стимулювати інноваційну активність та забезпечувати інтеграцію країни у глобальні ланцюги створення доданої вартості. Саме тому ідентифікація пріоритетних галузей економіки розглядається і як елемент галузевої політики, і як стратегічний інструмент зміцнення технологічної конкурентоспроможності національної економіки в умовах війни та повоєнного відновлення.

Вкажімо на те, що підвищення ролі оборонно-промислового комплексу, як пріоритетного сектору економіки в умовах повномасштабної війни, обумовлюється передовсім необхідністю забезпечення обороноздатності держави, значним потенціалом у формуванні технологічних інновацій. Історичний досвід багатьох країн світу свідчить про те, що розвиток оборонної промисловості слугує каталізатором створення нових технологій, які згодом знаходять застосування у цивільних галузях національного господарства. Саме тому підтримка та модернізація оборонно-промислового комплексу здатні створювати потужний імпульс для технологічного оновлення економіки.

У сучасних умовах особливого значення набуває розвиток виробництва високотехнологічних видів військової техніки, зокрема безпілотних систем, роботизованих комплексів, засобів радіоелектронної боротьби, систем управління військовими операціями та технологій кіберзахисту. Вказані напрями характеризуються високим рівнем наукоємності та потребують інтеграції знань у галузях електроніки, програмування, матеріалознавства, штучного інтелекту та системного інжинірингу. У результаті їх розвитку формується технологічна база для поступу транспорту, телекомунікацій, машинобудування та енергетики.

Крім того, розвиток оборонних технологій сприяє формуванню інноваційних екосистем, які включають науково-дослідні установи, університети, технологічні стартапи та виробничі підприємства. Така взаємодія створює передумови для формування національних технологічних кластерів та стимулює розвиток підприємництва у сфері високих технологій. Таким чином, визначення оборонно-промислового комплексу як пріоритетної галузі економіки є обґрунтованим з позицій безпеки держави. Водночас, це шлях до формування довгострокових технологічних конкурентних переваг.

Інформаційно-комунікаційні технології виступають фундаментом сучасної цифрової економіки та є одним з провідних факторів підвищення технологічної конкурентоспроможності національного господарства. У глобальному економічному середовищі саме ІТ-сектор забезпечує швидке поширення інновацій, підвищення ефективності управління економічними процесами та створення нових моделей бізнесу. Для нашої країни цей сектор має особливе значення. Він характеризується високим рівнем людського капіталу, значною інтегрованістю у міжнародні ринки та стійкістю до кризових впливів.

В умовах війни цифрові технології відіграють ключову роль у забезпеченні функціонування державних інституцій, управлінні логістичними процесами, підтримці систем національної безпеки та розвитку електронного урядування. Використання сучасних цифрових платформ, систем аналізу великих даних, технологій штучного інтелекту та кіберзахисту дозволяє значно підвищити ефективність управлінських рішень і забезпечити оперативне реагування на кризові ситуації.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Обґрунтування пріоритетних галузей та видів економічної діяльності в умовах сучасних викликів та загроз слід розглядати первісним етапом на шляху до формування дієвої державної політики зміцнення технологічної конкурентоспроможності національної економіки України. За глибоких структурних трансформацій, спричинених повномасштабною війною, пошуку орієнтирів повоєнної відбудови країни, формування ефективної системи структурно-галузевих економічних пріоритетів має здійснюватися з урахуванням безпекових потреб держави, ресурсних обмежень, можливостей технологічного розвитку, перспектив інтеграції в у глобальні економічні та інноваційні системи. На такому тлі визначення пріоритетних секторів економіки розглядається компонентом державної економічної, інноваційної та структурної політики забезпечення довгострокового економічного зростання й зміцнення рівня національної технологічної спроможності. Відтак, в умовах повномасштабної війни пріоритетність окремих галузей економіки визначається здатністю забезпечувати обороноздатність держави, підтримувати функціонування критичної інфраструктури та формувати економічну стійкість країни, а ключовими напрямами технологічного розвитку стають оборонно-промисловий комплекс, інформаційно-комунікаційні технології, енергетика та технології енергетичної безпеки, логістична й транспортна інфраструктура, високотехнологічний АПК. Розвиток цих секторів сприяє формуванню критично важливих технологічних компетенцій, підвищує здатність економіки адаптуватися до умов воєнного часу та забезпечує формування мультиплікативних ефектів для інших секторів господарства.

Тоді як у повоєнний період стратегічні економічні пріоритети слід переспрямувати на структурну модернізацію економіки й формування нової моделі інноваційно орієнтованого розвитку, коли найбільшої значимості набувають високотехнологічне машинобудування, відновлювана енергетика, воднева економіка, інформаційні технології та цифрова економіка, біотехнології й фармацевтична промисловість,

високотехнологічний агропромисловий сектор з розвинутою переробною промисловістю, сучасна будівельна індустрія та інноваційні технології відбудови. Позитивні зрушення у зазначених галузях дозволять забезпечити формування продукції з високою доданою вартістю, активізувати інноваційну діяльність, підвищити продуктивність праці та сприяти інтеграції України у глобальні ланцюги створення вартості. Стратегічне значення зазначених секторів визначається їх високим технологічним потенціалом, здатністю генерувати інновації, створювати нові робочі місця та забезпечувати довгострокове економічне зростання. При тому це ще й шлях до формування сучасної індустріальної структури економіки, посилення взаємодії між науково-дослідним сектором та виробництвом, підвищення ефективності використання людського та інтелектуального капіталу України.

Перспективи подальших досліджень у цій сфері стосуються формування та апробації методики композиційного аналізування інноваційно-технологічної конкурентоспроможності національної економіки.

Література

1. Lupak R., Mizyuk B., Zaychenko V., Kuniyska-Iliash M., Vasylytsiv T. Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2022. Vol. 8 № 1. P. 70-88.
2. Vasylytsiv T. [The Economic Security of Ukraine Business: Strategy and Mechanisms for Strengthening](#). 2008. Lviv: Aral.
3. Voznyak H., Mulska O., Bil M., Radelytsky Y. [Financial wellbeing of households in instability](#). *Investment Management and Financial Innovations*. 2023. № 19 (1). P. 135-144.
4. Білик Р. С. Особливості розвитку інноваційного середовища в Україні в умовах глобальної конкуренції. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Менеджмент інновацій»*. 2015. Вип. 4. С. 27-35.
5. Герасимова І. Сучасний стан та проблеми інноваційної активності промислових підприємств України. *Економічний простір*. 2018. № 137. С. 55-67.
6. Гугрій Г. А., Чугрій Н. А. Інтелектуальна власність як фундамент інноваційної моделі розвитку. *Економіка і суспільство*. 2017. № 11. С. 330-335.
7. Дубей Ю. В., Пилипенко Ю. І. Інноваційно-технологічна складова економічного розвитку в умовах глобалізації. *Економічний вісник*. 2019. № 4. С. 27-35.
8. Дубей Ю. В. Сучасні тенденції техніко-технологічного розвитку. *Бізнес Інформ*. 2020. № 12. С. 47-52.
9. Зайченко В. В. Методологічні аспекти дослідження технологічної конкурентоспроможності економіки країни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Вип. 26. Ч. 1. С. 60-64.
10. Казакова Н. А., Шолом А. С., Ши Хуейлі. Людський потенціал та його вплив на розвиток економіки КНР. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2022. № 16. С. 26-33.
11. Кублікова Т., Кузнецова І. Розвиток інноваційної інфраструктури як основа процесів диверсифікації економіки України. *Економічний аналіз*. 2022. Т. 32. № 1. С. 58-70.
12. Куцурубов О. І. Диверсифікація як один із шляхів підвищення ефективності діяльності підприємств у сучасних умовах. *Економічний вісник Донбасу*. 2011. № 3 (25). С. 18-21
13. Уразалієв Р. М., Васильців Т. Г. Узгальнення концептуальних основ економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21 (2). С. 153-158.

References

1. Lupak, R., Mizyuk, B., Zaychenko, V., Kuniyska-Iliash, M., Vasylytsiv, T. (2022). Migration processes and socio-economic development: interactions and regulatory policy. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. Vol. 8. no. 1. pp. 70-88.
2. Vasylytsiv, T. (2008). *The Economic Security of Ukraine Business: Strategy and Mechanisms for Strengthening*. Lviv: Aral.
3. Voznyak, H., Mulska, O., Bil, M., Radelytsky, Y. (2023). Financial wellbeing of households in instability. *Investment Management and Financial Innovations*. no. 19 (1). pp. 135-144.
4. Bilyk, R. (2015). Peculiarities of the development of the innovative environment in Ukraine in conditions of global competition. *Bulletin of Dnipropetrovsk University. "Innovation Management" series*. Iss. 4. pp. 27-35.
5. Gerasimova, I. (2018). The current state and problems of innovative activity of industrial enterprises of Ukraine. *Economic space*. no. 137. pp. 55-67.
6. Hugnii, H. A., Chugnii, N. (2017). Intellectual property as the foundation of an innovative model of development. *Economy and society*. no. 11. pp. 330-335.
7. Dubey, Yu. V., Pylypenko, Yu. (2019). Innovative and technological component of economic development in the conditions of globalization. *Economic Herald*. no. 4. pp. 27-35.
8. Dubey, Yu. (2020). Modern trends of technical and technological development. *Business Inform*. no. 12. pp. 47-52.
9. Zaichenko, V. (2019). Methodological aspects of the study of the technological competitiveness of the country's economy. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*. Iss. 26. Ch. 1. pp. 60-64.
10. Kazakova, N. A., Sholom, A. S., Shi, Huaili. (2022). Human potential and its influence on the development of the economy of the People's Republic of China. *Bulletin of the KhNU named after V. N. Karazina. Sepia "International relations. Economy. Country studies. Turpism"*. no. 16. pp. 26-33.
11. Kublikova, T., Kuznetsova, I. (2022). The development of innovative infrastructure as the basis of the processes of diversification of the economy of Ukraine. *Economic analysis*. Vol. 32. no. 1. pp. 58-70.

12. Kutserubov, O. (2011). Diversification as one of the ways to improve the efficiency of enterprises in modern conditions. *Economic Herald of Donbass*. no. 3 (25). pp. 18-21.
13. Urazaliyev, R. M., Vasylytsiv, T. G. (2011). Generalization of the conceptual foundations of economic security of the enterprise. *Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*. Issue 21 (2). pp. 153-158.